

Сродкі навучання на ўроку «Чалавек і свет»

Умоўна ўсе разнастайнасць сродкаў навучання, якія прымяняюцца на ўроку «Чалавек і свет», можна падзяліць на наступныя групы:

- 1) **вербальныя;**
- 2) **натуральныя;**
- 3) **выявы прадметаў і з'яў;**
- 4) **тэхнічныя;**
- 5) **дапаможныя** (*лупы, мікраскопы, лабараторнае абсталяванне*).

1. **Вербальныя сродкі навучання** – гэта сродкі, заснаваныя на слове.

❖ Падручнік

❖ Вучэбны сшытак на друкаванай аснове

❖ Хрэстаматыя

2. **Натуральныя сродкі навучання** – гэта аб'екты прыроды:

❖ Калекцыі

❖ Гербарыі

❖ Аб'екты прыроды

3. Наглядныя сродкі падзяляюцца на:

Пласкасныя – гэта плоскія малюнкi аб'ектаў вывучэння:

- ❖ Табліцы
- ❖ Картаграфічныя матэрыялы
- ❖ Рэпрадукцыі

Аб'ёмныя - гэта трохмерныя навучальныя дапаможнікі, накіраваныя на фарміраванне больш поўных уяўленняў аб вывучаемых аб'ектах:

- ❖ Мадэль
- ❖ Аб'ём
- ❖ Муляж

4. Тэхнічныя сродкі :

- ❖ Мультымедыйная тэхніка
- ❖ Аудыётэхніка
- ❖ Відыётэхніка
- ❖ Інтэрактыўная дошка

Методыка навучання працы з картамі ў пачатковай школе

Вучні могуць мець ўяўленні аб картах яшчэ з дашкольнай установы, але больш поўныя паняцці аб іх прызначэнні ўдзяцей фарміруюцца ў пачатковай школе. Ад паспяховасці гэтай працы залежыць эфектыўнасць далейшай працы з дадзенымі тэмамі на наступным этапе школьнага жыцця.

Паслядоўнасць азнаямлення навучэнцаў з картамі:

1. **Увядзенне паняцця «план».** План - гэта абагульненае выява аб'ектаў (тэрыторыі) з ужываннем умоўных пазначэнняў.
2. **Маштаб.** Маштаб паказвае ў колькі разоў кожная лінія, нанесеная на карту, паменшаная ў параўнанні з сапраўдным аб'ектам.
3. **План мясцовасці.** Умоўныя абазначэння плана мясцовасці.
4. **Карта. Геаграфічная карта.** Маштаб, колер, умоўныя абазначэнні карт. Бакі гарызонту.
5. **Паралелі і мерыдыяны.** Экватар. Каардынаты на картах.
6. **Фарміраваць умення чытаць карту, працаваць з картай.**

[Далее](#)

Падручнік - асноўная вучэбная кніга, якая змяшчае звесткі, факты, ілюстрацыйны матэрыял, размешчаныя ў парадку вывучэння тэм. Падручнік распрацоўваецца ў адпаведнасці з праграмай, якая грунтуецца на стандарце. Змест падручніка раскрывае пытанні праграмы, структура паказвае на паслядоўнасць вывучэння тэм. Матэрыял выкладаецца з улікам прынцыпаў дыдактыкі (сістэматычнасці, паслядоўнасці, нагляднасці і г. д.), а таксама прынцыпаў (сезоннасці, краязнаўчай, экалагічнай і практычнай скіраванасцяў). Важны знешні выгляд падручніка, колькасць ілюстрацыйнага матэрыялу, памер шрыфта.

Вучэбная сшытак на друкаванай аснове - гэта сшытак, які змяшчае практычныя заданні і пытанні:

- а) на прайграванне вучэбнага матэрыялу (раскажыце ...)
- б) на прымяненне лагічных уменняў (выключыце лішнія..., падзеліце на групы...)
- в) на практычнае прымяненне атрыманых ведаў (пакажыце на карце .., распазнайце ...)
- г) даследчыя (выявіце ўласцівасці..., праназірайце ...)
- д) творчыя (намалюйце .., прыдумайце ...).

Хрэстаматыя - гэта вучэбная кніга, якая змяшчае дадатковыя матэрыялы.

[Назад](#)

Калекцыі - гэта наборы аднародных аб'ектаў для вывучэння. Для пачатковай школы спецыяльна распрацаваны калекцыі карысных выкапняў, глеб, калекцыі насякомых. Як правіла, на узорах змешчаныя нумары, а назвы пазначаны ў спісе на вечку скрынкі, дзе дадзеныя ўзоры змешчаны.

Гербарыі - гэта калекцыі раслін або частак раслін. Для пачатковых класаў створаны навучальныя гербарыі культурных і дзікарослых раслін нашай краіны. Невялікія расліны могуць размяшчацца цалкам. Буйныя расліны намалюваныя, а ў гербарыі могуць утрымлівацца яго часткі. Магчыма размяшчэнне пладоў і насення. Для стварэння гербарыяў можна падключыць і працу саміх вучняў.

Жывыя аб'екты прыроды - гэта пакаёвыя расліны, а таксама жывёлы, якія могуць утрымлівацца ў кутках жывой прыроды. Асноўныя прыёмы працы з натуральнымі сродкамі - дэманстрацыя аб'ектаў, практычная і даследчая дзейнасць дзяцей, падчас якой школьнікі старанна разглядаюць прыродныя аб'екты, [Назад](#) вызначаюць іх колер, форму, памеры і г.д.

Табліцамі прынята называць любыя выявы аб'ектаў, працэсаў, з'яў навакольнага свету, якія спецыяльна распрацаваны для больш эфектыўнай падачы навучальнага матэрыялу. З іх дапамогай настаўнік акцэнтуюе ўвагу на самыя важныя моманты навучальнага матэрыялу. Табліцы можна выкарыстоўваць пры вывучэнні новага матэрыялу, актуалізацыі ведаў, пры ажыццяўленні кантролю.

Да картаграфічных матэрыялаў ставяцца разнастайныя карты. На ўроках «Чалавек і свет» дзеці знаёмяцца з рознымі відамі карт, вучацца з імі працаваць. Карта - гэта абагульненае выява паверхні зямлі або яе часткі з прымяненнем умоўных знакаў і маштабу.

Рэпрадукцыі - гэта копіі мастацкіх твораў. Яны дазваляюць вобразна, выразна прадставіць вывучаемыя аб'екты і з'явы прыроднага або сацыяльнага свету.

Мадэль - гэта аб'ёмны малюнак прадмета ў паменшаным або павялічаным выглядзе, якое дазваляе перадаць асноўныя яго характарыстыкі. На ўроках «Чалавек і свет» часцей за ўсё ўжываюць статычныя, дынамічныя і разборныя мадэлі. **Статычныя мадэлі** ўяўляюць абагульнены або дакладны вобраз цэласнага аб'екта, групы аб'ектаў, напрыклад, мадэль транспартнага сродку, механізму, жывёлы ці расліны. **Дынамічныя мадэлі** дазваляюць вывучыць працэсы, заканамернасці дынамічных аб'ектаў. Найбольш папулярныя мадэлі, якія выкарыстоўваюцца ў навучанні - глобус і теллур (мадэль, якая дэманструе рух Зямлі вакол Сонца), мадэль вулкана. **Разборныя мадэлі** дазваляюць убачыць унутраную прыладу аб'екта - мадэль кветкі, плёну, вачэй.

Макет - аб'ёмны малюнак будынка, якое перадае асноўныя знешнія і канструктыўныя рысы.

Муляж - гэта аб'ёмнае дапаможнік, якое дакладна перадае памер, колер, форму аб'екта (муляжы садавіны, гародніны).

Аудыётэхніка дазволіць рэалізаваць музычнае «ілюстраванне» урока, тэмы. Напрыклад, запісы з гукамі прыроды (галасы птушак, жывёл).

Відэатэхніка. Важнай асаблівасцю фільмаў з'яўляецца тое, што яны дазваляюць вывучыць з'явы, працэсы, якія немагчыма праназіраць ў рэальных умовах.

Мультымедыйная тэхніка. Прымяненне мультымедыйных прэзентацый вельмі папулярна ў практыцы навучання ў пачатковай школе, бо дазваляе вырашыць комплекс задач: актывізуе пазнавальныя здольнасці вучняў, дазваляе выбудаваць структуру ўрока, выкарыстоўваць максімальную колькасць нагляднасці, фільмаў, ажыццявіць кантроль.

Інтэрактыўная дошка - сродак навучання, які аб'ядноўвае ў сабе функцыі школьнай дошкі, мультымедыя, інтэрфейсу працоўнага стала камп'ютара.